

Näkökulmia taiteen ja kulttuurin TALOUS-vaikutuksiin

Kulttuurin alat ja luovat alat ovat omia talouden sektoreitaan, jotka tuottavat suoria ja kertautuvia taloudellisia vaikutuksia kansantalouteen ja alueiden talouteen. Ne synnyttävät luovia paikallisia keskittymiä ja vetävät puoleensa kulttuurimatkailua, sekä kehittävät talouden muiden sektoreiden tuottavuutta ja kilpailukykyä. Taide, kulttuuri ja luovat alat ovat samalla rakenteellinen osa innovaatiojärjestelmää edesauttaen koko talouden kehitystä. Taiteellinen ja kulttuurinen toiminta tuottaa vaikutuksia talouteen myös ennaltaehkäisemällä yhteiskunnallisten ongelmien hoitamisesta syntyviä kustannuksia.

Vaikutukset yksilötasolla

Vaikutukset yhteisöissä

Vaikutukset yhteiskunnassa

1 Toimiala ja työllistäjä

Taiteen ja kulttuurin suorat taloudelliset vaikutukset muodostuvat sekä niihin kohdistuvasta kulutuksesta että niiden tarjoamista työpaikoista. Suomessa kulttuurialojen kehitystä talouden sektorina seurataan 18 joukkoviestinnän, taiteen, muotoilun ja viihteen toimialan osalta. Kulttuurialojen rinnalla seurataan peliteollisuuden kehitystä. Luovien alojen laajemmasta kokonaisuudesta ei ole yhtenäistä tilastointia.

Vuonna 2016

- kulttuurialojen osuus oli 3% Suomen bruttoarvonlisästä,
- Suomessa oli yli 17 000 kulttuurialan yritystä, joiden liikevaihto oli yhteensä yli 12,5 miljardia euroa,
- kulttuurialojen osuus kokonaiskulutuksesta oli lähes 5%,
- kulttuurialoilla työskenteli 3,3 % työllisestä työvoimasta,
- kulttuuriammateissa työskenteli yli 126 000 henkilöä,
- työllistävin ala oli taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta,
- peliteollisuuden osuus oli noin 0,6% bruttoarvonlisästä,
- Suomessa oli noin 250 pelialan yritystä, joiden liikevaihto oli yhteensä 2,5 miljardia euroa, ja
- peliteollisuuden yritykset työllistivät 2 750 henkilöä.

3 Taloudellinen arvo ja koettu hyöty

Kulttuuriin osallistuminen ja kulttuuri-instituutioiden olemassaolo synnyttävät koettua taloudellista arvoa ja hyötyjä. Myös näille merkityksille on mahdollista määrittää rahallinen arvo, vaikka niillä ei ole markkinahintaa. Tällä tavoin on mahdollista kuvata esimerkiksi oopperatalon arvoa kaupunkilaisille tai kirjaston käyttäjille syntyviä säästöjä, kun aineistoja ei tarvitse ostaa.

Taiteen ja kulttuurin synnyttämiä taloudellisia kokonaisvaikutuksia voidaan tarkastella sijoitetun pääoman tuoton analyysillä (ROI) tai laajemmalla Social Return on Invest (SROI) -analyysillä, jossa taloudellisten tuottojen rinnalla arvioidaan myös muunlaisia tuottoja. Esimerkiksi ROI-laskelmien mukaan yleiset kirjastot eri maissa tuottavat 4-5 euroa sijoitettua euroa kohti. SROI-laskelmalla puolestaan jokaisen Kotkan nuorisoteatteriin sijoitetun euron ennustettiin tuottavan 1,46 euroa takaisin: sijoitus palautuu ja tuottaa voittoa sosiaalisen pääoman muodossa nuorten kokiessa ilmaisutaitonsa, rohkeutensa ja itsetuntemuksensa parantuneen.

Maa- ja metsätaloudella tarkasteltuna kulttuurialat ja luovat alat ovat nuoria, osallistavia ja yrittäjähenkisiä. Alat työllistävät suhteellisesti enemmän 15-29 vuotiaita ja naisia kuin muut toimialat. Aloilla on myös runsaasti pieniä yrityksiä ja itsensä työllistäviä yrittäjiä.

2 Taloudelliset kerrannaisvaikutukset

Taiteellinen ja kulttuurinen toiminta synnyttää laajemmallekin talouteen leviäviä kulutuksen ja työllisyyden vaikutuksia:

- *Epäsuoria taloudellisia vaikutuksia* syntyy alan toimijoiden hankkiessa itse palveluja tai hyödykkeitä toimintaansa.
- *Välillisiä taloudellisia vaikutuksia* muodostuu maksettujen palkkojen päätyessä uudeksi ostovoimaksi kulutukseen.
- *Taloudellisia heijastusvaikutuksia* syntyy taide- ja kulttuuripalveluista nauttivien ihmiset käyttäessä myös muiden alojen palveluita, esimerkiksi liikennevälineitä tai ravintolapalveluita.

Taiteellinen ja kulttuurinen toiminta on leviävien vaikutusten johdosta usein tuottoisampia muille kuin toimijoille itselleen.

4 Talouden kokonaiskehitys

Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen suurimmiksi taloudellisiksi vaikutuksiksi arvioidaan niiden tuottamat sisällölliset heijastusvaikutukset toisille toimialoille.

Tietojen, taitojen, ideoiden ja erilaisten mallien ja pääomien leviämisen synnyttäminä hyötyinä on todettu esimerkiksi

- yritys- ja sektorirajat ylittävän yhteistyön vahvistuminen
- innovaatioiden ja digitaalisen teknologian voimistuminen
- tuottavuuden, kannattavuuden ja kilpailukykyyn parantumien
- uusien organisaatio- ja johtamisrakenteiden kekeilu
- organisaatiokulttuurin parantuminen

Heijastusvaikutusten lähteitä ovat

- *yritysten yhteistyö*: taiteen, kulttuurin ja luovien alan yritysten tarjoamat tuotteet ja palvelut muille aloille, sekä niiden omista tarpeista kumpuavia kehitysimpulsseja
- *henkilöstö*: työvoiman liikkuminen, taiteellisesti koulutetut tai harrastuneet työntekijät ja luovat ammattilaiset.

Esimerkki kulttuurialoilta ja luovilta aloilta levinneestä merkittävästä innovaatiosta on sisällön yhteistuotanto. Käyttäjää osallistetaan yhä enemmän esimerkiksi pelien, ohjelmistojen, musiikin ja designin kehitykseen.

